

ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1

สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ภาควิชาศิลปะ วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัย

นางสาวดารานี เผ่าพัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปะศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

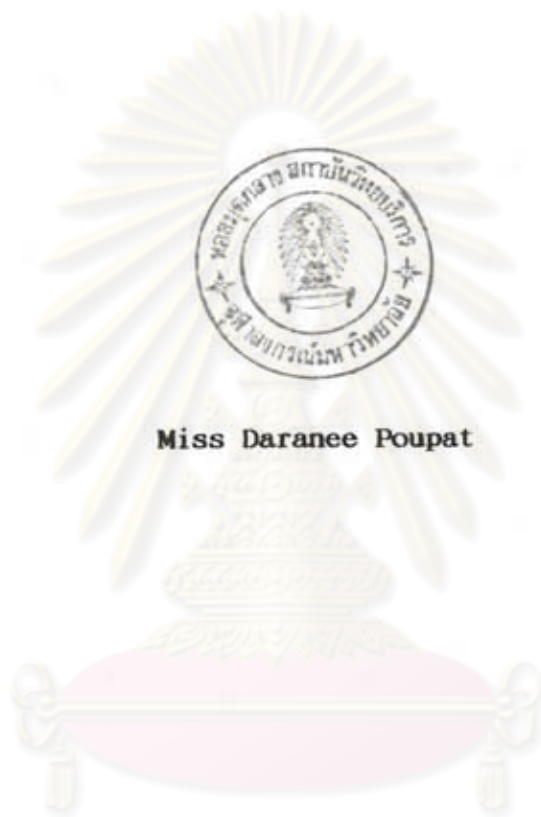
พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-124-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019468 14741247

THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE THINKING AND
APTITUDE FOR SPACE RELATIONS OF THE FIRST YEAR VISUAL COMMUNICATION
DESIGN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS

Miss Daranee Poupat

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-124-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์
ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ านสถาบันระดับ
อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

โดย นางสาวดารานี เฝ้าพัฒน์

ภาควิชา ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจारी

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรรัมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจारी)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

การานี้ เผ่าพัฒน์ : ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE THINKING AND APTITUDE FOR SPACE RELATIONS OF THE FIRST YEAR VISUAL COMMUNICATION DESIGN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.เกษร อิศะจาวี, 139 หน้า. ISBN 974-583-124-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ปีการศึกษา 2535 จำนวน 215 คน จากมหาวิทยาลัย 6 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ชนิดรูปภาพ แบบ ก ซึ่งใช้วัดความคิดสร้างสรรค์ใน 4 ด้าน ดังนี้ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออและใช้แบบทดสอบความถนัด ดีเอที ชุดมิติสัมพันธ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ตามวิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กันในทางบวก 2) คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย ในด้านความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) คะแนนความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษา สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา ..... ศิลปศึกษา
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

#C 243376 : MAJOR ART EDUCATION
KEY WORD: CREATIVE THINKING/ APTITUDE FOR SPACE RELATIONS/ VISUAL
COMMUNICATION DESIGN

DARANEE POUPAT : THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE THINKING AND
APTITUDE FOR SPACE RELATIONS OF THE FIRST YEAR VISUAL COMMUNICATION
DESIGN STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTUTIONS UNDER THE
JURISDICTION OF THE MINISTRY OF UNIVERSITY AFFAIRS. THESIS
ADVISOR : ASSO. PROF. KEASORN THITACHAREE, Ed.D. 139 pp.
ISBN 974-583-124-7

The purposes of this research were to study the relationship between
creative thinking and aptitude for space relations of visual communication
design students in higher education instutions under the jurisidiction of
the ministry of university affairs, and to compare creative thinking score
and aptitude for space relations score among visual communication design
students in universities.

The population used in this research were 215 first year
communication design students of academic year 1992 form six universities.
The research instruments were the Torrance Tests of Creative Thinking
(Figural Form A) which measured creative thinking in four aspects : fluency,
flexibility, originalty and elaboration. And the Differential Aptitude
Tests (Space Relations Section). The obtained data were analyzed by
Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, One Way Analysis of
Variance and Sheffe's Analysis.

The findings were 1) The relationship between creative thinking
scores and aptitude for space relations scores of visual communication
design students in universities were found positively significant correlated
2) The creative thinking scores of visual communication design students
among universities on tests of fluency, flexibility, originality and
elaboration were statistically singnificant differences at the .05 level.
3) The aptitude for space relations scores of visual communication design
students among universities were statistically singnificant differences at
the .05 level.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ศิลปศึกษา
สาขาวิชา.....
ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เพราะความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ชิตะจारी อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข และติดตามการวิจัย มาโดยตลอด ประกอบกับข้อความรู้ ข้อแนะนำจากคณะกรรมการพิจารณาโครงร่างวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษา รวมถึงทุนทรัพย์ที่ได้รับ อนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยให้ทุนผู้ช่วยสอน และทุนอุดหนุนการวิจัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในความช่วยเหลือจาก ศาสตราจารย์ ดร. Max Rennels ที่กรุณาจัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นิสาทูรุต ที่ให้คำแนะนำทางสถิติ และรองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร ยงกิตติกุล ที่ให้คำแนะนำทางด้านจิตวิทยา ขอขอบคุณอาจารย์และนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ในสถาบันระดับอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณ คุณวนิดา พงษ์สถาพร กับเพื่อน ๆ ศิลปศึกษารุ่น 5 ทุกคน ที่ได้ให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเสมอมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่ให้การสนับสนุนและเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาจนกระทั่งสำเร็จด้านครั้งนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ

บทที่

1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
จำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความคิดสร้างสรรค์.....	9
ความหมายของความคิดสร้างสรรค์.....	9
ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์.....	12
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์.....	17
การวัดความคิดสร้างสรรค์.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์.....	22
ความหมายของความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์.....	22
ทฤษฎีความถนัดหรือความสามารถทางสมอง เบื้องต้น.....	24
การวัดความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์.....	26
ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์	28
สภาพการเรียนการสอนในสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในสถาบัน	33
ระดับอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์.....	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และความถนัดทางศิลปะ..	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมอง ความถนัดทางศิลปะ	48
ความถนัดทางด้านเหตุผล เจินนามธรรมชาติและความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบ ดีเอที.....	50
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรที่เข้าในการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่เข้าในการวิจัย.....	56
วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย ข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	99
ข้อเสนอแนะ.....	102

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	103
ภาคผนวก.....	114
ประวัติผู้เขียน.....	139

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความคิดสร้างสรรค์กับคะแนนความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวน 215 คน.....	66
2. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดคล่องของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามมหาวิทยาลัย.....	67
3. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคิดคล่องของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง..	68
4. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดคล่องของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย.....	69
5. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดยืดหยุ่นของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามมหาวิทยาลัย.....	71
6. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคิดยืดหยุ่นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง.....	72
7. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดยืดหยุ่นของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย.....	73
8. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดริเริ่มของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามมหาวิทยาลัย.....	75

9. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคิดริเริ่มของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง.....	76
10. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดริเริ่มของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย.....	77
11. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดละเอียดลออของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามมหาวิทยาลัย.....	79
12. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคิดละเอียดลออของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง.....	80
13. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดละเอียดลออของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในระหว่างมหาวิทยาลัย.....	81
14. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามมหาวิทยาลัย.....	83
15. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ในมหาวิทยาลัย 6 แห่ง.....	85
16. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย....	86
17. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความถนัดทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ จำนวนตามสถานศึกษา.....	88

18. สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนความถนัด
ทางด้านมิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์บ้าน
มหาวิทยาลัย 6 แห่ง..... 89
19. ค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนความถนัดทางด้าน
มิติสัมพันธ์ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ระหว่างมหาวิทยาลัย.... 90

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1. แบบจำลองโครงสร้างของสมรรถภาพทางสมอง..... 13

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย